

Kép: A bal és jobb agyfélteke funkciói (www.azirastukreben.hu)

Tari Annamária írásait olvasva számos kérdés merülhet fel bennünk. Hogyan tudjuk segíteni a különböző generációk iskolai és iskolán kívüli tanulási tevékenységét, milyen hatékony módszereket, eszközrendszert tudunk alkalmazni a tanításban, és ami a legfontosabb, mely módszerek segítik az egymástól elzárkózó, szinte csak virtuálisan érintkező fiatalok személyiségének kibontakoztatását, érzelmi intelligenciájának fejlesztését, a személyes, élő kommunikációs kultúrájuk fejlesztését?

Egy olyan korban, amikor az írásbeliség kultúrájából fokozatosan haladunk a digitális kultúra felé, számos más feszültségforrás is megjelenik. (Gyarmathy, 2012) A digitális bennszülöttek esetében a mozgásos-érezleléses tapasztalás helyett főképp vizuális élmények dominálnak. Aktív tevékenység helyett a gépek működtetése áll a középpontban. A képeletalkotás helyett nagyon sokszor kész képeket kapnak, ami gátat szab a kreativitás fejlődésének. A nyelvi kifejezés helyett a képi kifejezés kerül előtérbe. A figyelem terjedelme pedig nem úgy funkcionál, mint korábban. Nem tanulja meg az idegrendszer a finom viszonyításokat, a két agyfélteke közötti harmonikus együttműködés is veszélyeztetett helyzetbe kerül. (Gyarmathy 2012) „Az iskola hagyományosan a bal agyféltekei működést részesíti előnybe, és ezt fejleszti. Az iskolai feldolgozásból hiányzik az átlátás, a kreatív gondolkodás, az intuíció, a művészet, bár magas szintű a logikus, elemző, tudományos gondolkodásra tanítás.” (Gyarmathy, 2012, 53) Az iskola Gyarmathy véleménye szerint a lineáris, tudományos gondolkodásra készít fel, nem az életre, amely sokszínű és sokféle lehetőségekkel teli, és nem szorítható bele kategorikus gondolkodásba. A jobb agyfélteke adja hozzá a bal agyféltekei működéshez mindazt, ami a problémamegoldó gondolko-

dáshoz hiányzik. A digitális kultúra az egyoldalú jobb agyféltekei működésre épül, az oktatás viszont egyértelműen a bal agyféltekére. (Gyarmathy, 2012, 54) Kérdés, hogy hogyan tud egymással kapcsolatot teremteni két ennyire eltérő rendszer. Csak úgy, ha olyan módon szervezzük, támogatjuk a tanulási folyamatot, hogy abban szerepet kapjanak a két agyfélteke együttes aktivizálására irányuló módszerek, eljárásmodok, tevékenységformák. A hatékony tanulás alapvető feltétele, hogy a két egymástól eltérő kultúrát és a két agyfélteke működését összehangoljuk.

A digitális korban az oktatás alappilléreit a következő tényezők alkotják:

1. Adaptív, differenciált oktatás
2. Többszörös intelligencia elmélete alapján tervezett oktatás
3. Érzelmi intelligencia fejlesztése
4. Fejlesztő értékelés
5. A tanulás tanulása
6. Kooperatív tanulás
7. Projekttervezés
8. Stratégiai játékok
9. Mozdás, zene, ritmus, ütem, egyensúlygyakorlatok
10. Művészet

Cikksorozatunk további részeiben a felsorolt tényezők bemutatására kerül sor.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Dr. Gyarmathy Éva (2012): Diszlexia a digitális korban, Műszaki Kiadó, Bp.
- Strauss, W. – howe, N. (1991): Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069. New York.
- Tari Annamária (2010): Y Generáció, Jaffa Kiadó, Bp.
- Tari Annamária (2011): Z Generáció, Tericum Kiadó, Bp.
- Tari Annamária (2013): Ki a fontos: Én vagy én? Tericum Kiadó, Bp.
- Tari Annamária (2015): Generációk online, Tericum, Bp.

Általánosságban elmondható, hogy korunk iskolapadját olyan típusú diákok koptatják, akik napi szinten igénylik a digitális eszközök használatát – legyen szó kapcsolattartási, szórakozási vagy akár tanulási motívumok kielégítéséről. Az is egyelőre tény, hogy a megváltozott tanulási – és egyáltalában életviteli – folyamatok nem minden esetben igazodnak az oktatási rendszer néha túlzottan merev keretéhez. Nyilván vitatható, hogy ez esetben melyik fél részéről lenne szükséges az alkalmazkodási hajlam, viszont valószínűleg sokunk meggyőződése, hogy a fejlődést – legyen az technikai, technológiai vagy más jellegű – nem tisztünk megállítani, de még csak korlátozni sem. Az embernek önfejlesztő mechanizmusát karban tartva saját magának kell lépéselőnyt kovácsolnia a maga által létrehozott világának megismerésében és megértésében. Így van ez a digitális világ esetében is, mely egyre inkább bővülő teret kínál polgárainak.

A benne megvalósuló létforma viszont egyfajta jártasságot, mondhatnánk, tapasztalatot kíván. A digitális írástudás növelésének érdekében nem kis erőfeszítések látnak napvilágot, s ezek többé-kevésbé a társadalom egészét próbálják megcélozni. Gyakran merül fel a kérdés, hogy a terület mely készségek elsajátítását, illetve meglétét tartja nélkülözhetetlennek. Ennek megválaszolására érdemes a különböző általános vagy speciális szabványok, standardok után nyúlni, melyek, ha komoly kutató és tervező munkák alapján jöttek létre, akkor nagymértékben tudnak egyfajta támpontként szolgálni – akár az oktatás területén is. Például a munkaerőpiac igényeire támaszkodó felmérések alapján előállított követelményrendszerek kiváló képet adhatnak a tudás-, képesség- és készségkeresletről. A következőkben egy, az előbbiekhöz igazodó rendszert említünk, melynek fő célkitűzése az informatikai–digitális írástudás terjesztése, és annak elősegítése, hogy minél több ember legyen képes

BETÁK NORBERT

A DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS ÉS AZ ECDL

az ún. információs (digitális) társadalom teljes értékű tagjává válni.

MI AZ ECDL?

Az ECDL (European Computer Driving Licence) az egész világon elfogadott módon tanúsítja, hogy rendelkezünk azokkal a korszerű munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, amelyek ma már nélkülözhetetlenek a munkaerőpiacra, de a mindennapi életben is. Európa határain kívül e jogosítványt ICDL-nek hívják. Már 1997-ben létrejött a nemzetközi ECDL Alapítvány, amely máig nagyjából 150 országban vezette be és felügyeli az ECDL rendszert. Szlovákiában 2004-ben nyílt meg az első akkreditált vizsgaközpont. Az Európai Unió csaknem valamennyi kormánya elismeri az ECDL-bizonyítványt. Szlovákia számos felsőoktatási intézménye szintén csatlakozott az ECDL-oklevelet elfogadó intézmények egyre bővülő sorába. A számítógépes jogosítvány – és az azzal társuló digitális kompetenciák megléte – így már nem csupán a munkaerőpiac számára lehet fontos. Ez a fajta felismerés még inkább igazolja, hogy az élethosszig tartó tanulás egyik alapkomponeense kell, hogy legyen a digitális írástudás rendszeres fejlesztése.

Az ECDL-oklevél megszerzéséhez vizsgát kell tenni valamely akkreditált vizsgaközpontban. A vizsgapéldák az adott syllabuszok alapján épülnek fel, melyekhez központilag adott feladatsorok és hozzá tartozó javítókulcs áll rendelkezésre. A bizonyítvány megszerzéséhez több lehetőség közül választhatunk. Az ECDL **Standard** megszerzéséhez hét vizsga sikeres letétele szükséges, az alábbi modulokból:

- számítógépes alapismeretek
- szövegszerkesztés
- online alapismeretek
- táblázatkezelés
- adatbázis-kezelés
- prezentációkészítés
- képszerkesztés
- IT-biztonság

A listából sorrendben az első négy kötelező, a fennmaradó három a többiből szabadon választható. A következő lehetőség az **ECDL Base**-bizonyítvány, melyhez elegendő négy modulvizsga sikeres teljesítése. Ebben az esetben az előző listából az első négy a kötelező. Lehetőség nyílik továbbá **ECDL Advanced**-bizonyítvány megszerzésére, mely már magasabb szintet képvisel, és főleg a profi felhasználóknak ajánlott.

ECDL – TAPASZTALATOK ÉS AJÁNLÁSOK

A digitális írástudást tanúsító oklevél megszerzéséhez szükséges elsajátítani bizonyos alapkövetelményeket – ezeket nevezhetjük tudásnak, képességeknek stb. Mindehhez semmilyen alapképzés vagy tanfolyam elvégzése nem feltétel, viszont erősen ajánlott. A vizsgákra való felkészülés során rengeteg hasznos újdonsággal találkozhatunk, melyek a későbbiekben digitális jártasságunkat erősíthetik. Mivel a vizsgafeladatok komoly odafigyelést és gondolkodást igényelnek, ezért nagyon jól fel tudják mérni a valódi tanulás mértékét. Ezenfelül világos képet tud nyújtani a rendszer arról, hogy a vizsgázó valóban megértette és elsajátította-e a szükséges tudást. A vizsgákat gyakorlati feladatok jellemzik, tehát az enciklopédikus tudás lényegében háttérbe szorul, kizárólag minimális szinten van rá igény. A mindennapi gyakorlatból merített, tipizált vizsgafeladatokról van szó – bárki bárhol találkozhat hasonlókkal a hétköznapi élete során.

Ajánlott az egyes témaköröket – modulokat beépíteni a helyi tantervekbe is, hiszen nem egy elvont, speciális réteget érintő tananyagról van szó, hanem pont ellenkezőleg, nehezen nélkülözhető alapkövetelményről. Amennyiben jól építjük fel a tanórákat és elegendő időt biztosítunk a gyakorlati oktatásra, kellő támogatást nyújthatunk más tantárgyak számára is, hiszen például a prezentációkészítés technikájának el-

sajátítása segítheti a többi tantárgyban folyó eredményes tanulási folyamatokat. De a táblázatkezelésben megtanult grafikonkészítés vagy függvényhasználat is hozzájárulhat akár a matematikai készségek növeléséhez is. Vagy említhetnénk a szövegszerkesztés hatékony gyakorlatát, amely szükséges lehet különböző beadandók, hivatalos levelek és fogalmazások elkészítésénél.

A mindennapos számítógép-használat révén sokan úgy gondolják magukról, megfelelő képességekkel rendelkeznek e terület optimális felhasználásához. Érdeemes azonban egy standardizált rendszeren belül felmérni a tényleges tudásszintünket, és saját érdekünkben meggyőződni vélt vagy valós digitális írástudásunkról.

A társadalom folyamatosan újabb és újabb igényeket támaszt az oktatás–nevelés területén. Ezekre az iskolarendszer általában csak késéssel – az igény felmérést, a megoldási stratégia kidolgozását követően – tud reagálni. A digitális világban viszont nincs késés, nem létezik várakozás, és csak a „most” fogalma elfogadott, illetve a jövőbe néző hihetetlen gyorsaságú fejlődés az, ami számításba jöhet. Ehhez a világhoz igazodik a mai kor fiatalsága – elvárja az „azonnalit” és igényli a gyorsat, várakozás nélkül. Ellentmondás feszül az iskola és a diákja igényei között...

Igen nehéz tehát felvenni a versenyt a fejlődéssel, a változásokkal, az átalakulásokkal, melyek a világot jellemzik. Az iskola (főleg a közép-európai értjük ezalatt) a maga komótos módján próbál némi lépéseket tenni a lemaradás ellen, viszont ez nehezkésen zajlik. Diákjaink jelenében és jövőjében egy olyan követelményrendszer alkalmazására van szükség, amely megkísérli átlátni a valódi igényeket. És bár nehéz megjósolni, milyen lesz a jövő munkaerőpiacának igénye, azért erősen lehet sejteni, hogy a bitek és bájtok korszaka korántsem járt le...